УДК 021.8:025.4:37(091)
DOI 10.32461/2409-9805.3.2026.376990

Цитування:
Ковальська Л. А., Бондарчук О. Б. Документальна спадщина педагогічної діаспоріани у фонді ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2026. № 3. С. 14–20.

Kovalska L., Bondarchuk O. (2026). Documentary Heritage of Pedagogical Diasporiana in the Collection of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine. Library Science. Record Studies. Informology, 3, 14–20 [in Ukrainian].

Ковальська Леся Андріївна,
доктор історичних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу
педагогічного джерелознавства та біографістики
Державної науково-педагогічної бібліотеки
України імені В. О. Сухомлинського,
Національна академія
педагогічних наук України
https://orcid.org/0000-0002-1579-7708
lesia.dnpb@gmail.com

Бондарчук Оксана Борисівна,
молодший науковий співробітник відділу
педагогічного джерелознавства та біографістики
Державної науково-педагогічної бібліотеки
України імені В. О. Сухомлинського,
Національна академія
педагогічних наук України
https://orcid.org/0000-0002-0869-6191
fond.dnpb@ukr.net

ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАСПОРІАНИ У ФОНДІ ДНПБ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Мета статті *полягає у проведенні комплексного аналізу документальної спадщини педагогічної діаспоріани фонду бібліотеки, визначенні її видової й змістової структури, а також розкритті практичних шляхів її систематизації, оцифрування та репрезентації.* ***Методологія дослідження****. Досягнення мети передбачає використання комплексу загальнонаукових та спеціалізованих методів: джерелознавчий та бібліографічний аналіз для атрибуції та опису видань; типологічний і класифікаційний методи для групування масиву документів; системний підхід для оцінки стану опрацювання колекції; аналітико-синтетичну обробку інформації та порівняльно-історичний метод.* ***Наукова новизна*** *полягає у системній систематизації та введенні до наукового обігу раніше маловідомих джерел із фонду ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, що дозволяє репрезентувати цілісну картину розвитку вітчизняної педагогічної думки у здобутках української діаспори.* ***Висновки.*** *У результаті проведеного аналітико-синтетичного опрацювання документального масиву діаспоріани виділено ключові тематичні й видові блоки: навчально-методичну літературу для суботніх і недільних шкіл, підручники, наукові праці провідних педагогів-емігрантів, а також періодичні видання й бюлетені закордонних освітянських організацій. Окреслено географічні та хронологічні межі колекції, що охоплюють осередки українства в Європі, Північній і Південній Америці, Австралії XIX–XX століть. Встановлено особливості каталогізації, інтеграції ресурсів до Електронної бібліотеки НАПН України та їх презентації через віртуальні виставки.*

Ключові слова*: педагогічна діаспоріана, документальна спадщина, ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, бібліотечний фонд українця, оцифрування, історія освіти.*

©Ковальська Л. А., 2026. CC BY 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)
©Бондарчук О. Б., 2026. CC BY 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Kovalska Lesia,
Doctor of Historical Sciences, Professor, Leading Researcher Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine National Academy of Educational Sciences of Ukraine

Bondarchuk Oksana,
Junior Researcher Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine National Academy of Educational Sciences of Ukraine

DOCUMENTARY HERITAGE OF PEDAGOGICAL DIASPORIANA IN THE COLLECTION OF V. O. SUKHOMLYNSKYI STATE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL LIBRARY OF UKRAINE

The purpose of the article *is to conduct a comprehensive analysis of the documentary heritage of the pedagogical diaspora of the library fund, determine its species and content structure, as well as reveal practical ways of its systematisation, digitisation and representation.* ***Research methodology****. Achieving the goal involves the use of a complex of general scientific and specialised methods: source and bibliographic analysis for attribution and description of publications; typological and classification methods for grouping an array of documents; a systematic approach to assessing the state of collection processing; analytical and synthetic processing of information and a comparative-historical method. The* ***scientific novelty*** *lies in the systematic systematisation and introduction into scientific circulation of previously little-known sources from the fund of the V. O. Sukhomlynskyi National Library of Literature and Literature of Ukraine, which allows representing a holistic picture of the development of domestic pedagogical thought in the achievements of the Ukrainian diaspora.* ***Conclusions.*** *As a result of the analytical and synthetic processing of the documentary mass of the diaspora, key thematic and specific blocks were identified: educational and methodological literature for Saturday and Sunday schools, textbooks, scientific works of leading émigré teachers, as well as periodicals and bulletins of foreign educational organisations. The geographical and chronological boundaries of the collection, covering the centres of Ukrainianism in Europe, North and South America, and Australia of the 19th–20th centuries, were outlined. The features of cataloguing, integration of resources into the Electronic Library of the National Academy of Sciences of Ukraine and their presentation through virtual exhibitions were established.*

Keywords*: pedagogical Diasporiana, documentary heritage, V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, library collection, Ukrainica, digitisation, history of education.*

Актуальність теми дослідження. Документальна спадщина українського зарубіжжя (діаспоріана, україніка) є складовою загальнонаціонального культурного та науково-освітнього надбання, важливим елементом її історико-культурного надбання. Збереження, систематизація та введення до наукового обігу видань і матеріалів педагогів-емігрантів є важливим завданням педагогічного джерелознавства, сучасного документознавства та історіографії освіти. Використання інформаційного потенціалу документального фонду у системі інформаційних ресурсів сприяє формуванню нового інтелектуального простору історико-культурної спадщини, засвідчує документально-інформативну цінність, визначає перспективи науково-пошукової роботи задля вдосконалення галузі та розширення можливостей джерелознавчого напряму. Актуальність теми дослідження зумовлена зростаючим інтересом до переосмислення культурно-освітньої спадщини української діаспори як важливого складника національної пам'яті та ідентичності. Джерелознавча рефлексія педагогічної діаспоріани, зосередженої у фонді Державної науково-педагогічної бібіліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі ДНПБ), відкриває нові можливості для наступного наукового аналізу малодосліджених документальних комплексів, що відображають розвиток української освіти за межами Батьківщини. Важливість дослідження підсилюють необхідність систематизації, верифікації та введення до наукового обігу документів педагогічної діаспори, які тривалий час залишалися поза увагою дослідників. Інформаційно-технологічні умови цифровізації та трансформації інформаційного середовища актуалізують потребу доступності та репрезентації таких фондів у науковому та освітньому просторі. Окрім того, запропонований напрям дослідження сприятиме формуванню цілісного уявлення про тран-

снаціональні освітні практики українців зі збереження власної національної ідентичності і самобутності та їхній вплив на розвиток педагогічної думки. Актуалізована тема відповідає сучасним науковим запитам і має важливе теоретичне і практичне значення для розвитку джерелознавства, архівознавства та історії педагогіки.

Мета дослідження полягає у проведенні комплексного аналізу документальної спадщини педагогічної діаспоріани фонду бібліотеки, визначенні її видової й змістової структури, а також розкритті практичних шляхів її систематизації, оцифрування та репрезентації.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить про ґрунтовне теоретичне та методологічне опрацювання питань, пов'язаних із збереженням культурної спадщини, функціонуванням джерелознавчої бази та специфікою використання історико-педагогічних джерел. У вивченні педагогічної спадщини діаспоріани фонду ДНПБ можна умовно виокремити два напрями.

Перший охоплює розвідки, присвячені концептуалізації культурної та документальної спадщини, феномену україніки. Зокрема, О. М. Рибачок розглядає документальну спадщину як важливу складову культурних цінностей [13], а Л. Дубровіна, А. Киридон та І. Матяш обґрунтовують роль бібліотек, архівів і музеїв у консервації національної пам'яті [7]. У контексті опрацювання джерел закордонного українства важливе значення має дослідження В. В. Березкіної, яка проаналізувала видовий склад та специфіку документальної спадщини видань української діаспори [2].

Другий блок праць формує теоретичну та методологічну основу педагогічного джерелознавства та історіографії. Методологічні орієнтири досліджень визначено у публікаціях Я. С. Калакури [9]. Важливість педагогічного джерелознавства як окремого напряму та теоретичної бази висвітлено у дослідженнях Н. М. Коляди [10], Н. М. Стеценко [14], М. І. Воровки [3] та О. В. Адаменко [1]. Питанням класифікації, систематизації та структури джерельної бази присвячено праці Л. О. Голубничої [4], Н. Гупан [5], О. Б. Петренко [12], Е. Панасенко та В. Кучкова [11]. Особливості інтерпретації та використання джерел розкрито в роботі С. Т. Золотухіної [8].

Третій напрям відображає сучасні тенденції диджиталізації, формування цифрових колекцій. Документознавець Л. Ковальська розглядає інформаційні технології як новітню соціальну парадигму [15]. Практичні аспекти створення цифрових ресурсів та електронних бібліотек висвітлено В. В. Добровольською на прикладі ЕБ «Україніка» [6]. Загалом залучена література формує цілісну наукову базу для подальшого аналізу та систематизації педагогічної діаспоріани у фонді ДНПБ, дозволяє комплексно поєднати загальнонаукові підходи трактування документальної спадщини з прикладними методами опрацювання джерелознавчої бази в історико-педагогічних дослідженнях.

Виклад основного матеріалу. Вивчення документального та бібліотечного фонду є важливим елементом організації наукового опрацювання тематичного комплексу видань як національного історико-культурного надбання, долучення до наукового обігу та збереження. Організація роботи з виданнями книгозбірні передбачає ґрунтовну роботу щодо класифікації та систематизації наявного інформаційно-документального ресурсу, що дозволить більш якісно та результативно проводити пошукову роботу та реалізовувати актуальні науково-дослідні проблеми [4].

Первинні заходи щодо опрацювання бібліотечного фонду визначає бібліографічна евристика. Як окремий розділ бібліографознавства, що вивчає теорію, історію та методику інформаційного пошуку на практиці вона охоплює сукупність методів і способів знаходження необхідних документів, відомостей чи джерел у бібліотечних фондах та базах даних, спрямованих на задоволення інформаційних потреб [10]. Окрім того первинне ознайомлення зі змістом та інформативністю бібліотечних ресурсів дозволяє охарактеризувати зміст і встановити типово-видову приналежність наявних / виявлених у фонді видань, провести бібліографічну та документну класифікацію. Класифікація видань за характерними ознаками та інформативним потенціалом як і систематизації джерел є елементом аналітико-синтетичної роботи з документами, що дозволяє виокремити різновиди джерел (періодика, мемуаристика, навчальні програми, підручники, епістолярій) [9].

Наступним кроком у процесі опрацювання виявлених видань та проведення їх всебічного джерелознавчого вивчення і фіксації супровідної інформації є необхідність врахування критеріїв атрибуції та верифікації документа. Шляхом встановлення авторства часу і місця створення, відбувається виявлення стилю та автентичності документа чи твору. Атрибуція передбачає також аналіз стилістичних, технологічних особливостей, фіксацію характерних ознак (розмір, стан) для підтвердження достовірності, засвідчення автора (attribution) при використанні матеріалів у рамках авторського права [15]. Верифікація документа, як процедура підтвердження автентичності та актуальності даних через звірку з інши-

ми авторизованими документами, дозволяє підтвердити достовірність даних, документів. Атрибуція та верифікація джерела дозволяє визначити рівень його інформативності, достовірності інформації, розкрити можливості використання у науково-дослідній роботі, запропонувати вивірений інформаційний потенціал бібліотечного фонду для користувачів.

Пошук та відбір видань за тематичним напрямом дослідження дозволяє побачити та узагальнити джерельну базу для подальшого проведення науково-пошукової роботи, формулювання наукових гіпотез та суджень щодо реконструкції освітніх мереж української еміграції. Безпосереднє дослідження педагогічної діаспоріани ґрунтується на виваженій та обґрунтованій методології використання діаспорних документів у педагогічній історіографії [1].

У межах запропонованої теми варто визначити термінологічний і понятєвий апарат. Сучасне джерелознавство дозволяє запропонувати трактування поняття *«педагогічна діаспоріана»* як сукупність документів і видань, створених або поширених у середовищі української педагогічної еміграції, що відображають теоретичні, організаційні та практичні аспекти розвитку освіти поза межами метрополії. Мова не лише про тематично споріднені документи, а про цілісний джерельний масив, сформований у специфічних соціокультурних, політичних та комунікаційних умовах еміграції, які мають спільні ознаки та потребу їх створення (зберігання національної освіти у еміграції), історію практикування (від створення шкіл, підтримання письма та науково-го вивчення української мови, науки і культури). Така контекстуальна зумовленість вирізняє педагогічну діаспоріану з-поміж інших корпусів історико-педагогічних джерел і надає їй особливого джерелознавчого статусу [8]. Загалом, дефініцію «педагогічна діаспоріана» в координатах сучасного джерелознавчого дискурсу доцільно тлумачити як сукупність документальних, наративних, нормативних та комунікативних джерел, створених українськими освітніми інституціями й окремими педагогами в умовах еміграції, які відображають процеси формування, функціонування та трансформації національної освітньої традиції поза межами метрополії [3]. Тут варто сприймати і узагальнювати відомості про педагогічну діаспоріану не лише формалізованою тематичною підбіркою, а структурованим джерельним масивом.

Важливим методологічним завданням є розмежування та співвіднесення понять *«колекція»*, *«фонд»*, *«зібрання»* та *«комплекс джерел»* (Таблиця 1). У бібліотекознавчо-джерелознавчій площині *фонд* постає як інституційно впорядкована сукупність документів, що зберігається в межах певної установи, зокрема у фонді ДНПБ. *Колекція* при цьому розглядається як цілеспрямовано сформований сегмент фонду, об'єднаний за тематичною, хронологічною чи ознакою походження. *Зібрання* має менш формалізований характер і часто відображає історію комплектування, тоді як *комплекс джерел* акцентує не стільки на фізичній єдності матеріалів, скільки на їх аналітичному поєднанні в межах наукового дослідження.

Таблиця 1.

Співвідношення понять «колекція», «фонд», «зібрання», «комплекс джерел»

фонд	структурно окреслена частина документального масиву установи, сформована за принципом походження або комплектування
колекція	штучно сформований тематичний або проблемно орієнтований масив документів різного походження
зібрання	ширше поняття, що може включати як систематизовані, так і неструктуровані матеріали
комплекс джерел	аналітична категорія, що означає сукупність взаємопов'язаних джерел, які відображають певний історичний процес

Таке розрізнення дозволяє коректно визначити статус педагогічної діаспоріани як об'єкта джерелознавчої рефлексії, визначити перспективні напрями джерелознавчого дискурсу педагогічної діаспоріани у всій її багатогранності. Джерелознавчий дискурс передбачає системний аналіз, інтерпретацію та критичне осмислення джерельної бази, що охоплює виявлення, класифікацію й оцінку різноманітних матеріалів педагогічної діаспори, з урахуванням їх історичного контексту, змістових особливостей і функціонального призначення, визначення ролі у формуванні наукового знання про розвиток освіти [4]. До питання вивчення бібліотечного фонду ДНПБ варто наголосити, що педагогічна діаспоріана функціонує як тематичні видання у межах фонду, але в дослідницькому вимірі вона постає як цілісний джерельний комплекс, що дозволяє реконструювати освітні процеси української еміграції.

У питанні практичного опрацювання бібліо-

отечних джерел і встановлення їх приналежності / окремішності визначеній колекції із застосуванням власного методологійного інструментарію необхідно використовувати підходи і принципи критики джерел [1]. Принцип автентичності передбачає перевірку походження, авторства та цілісності документів, що особливо актуально для еміграційних видань з ускладненою історією побутування. Репрезентативність дає змогу оцінити, наскільки наявний масив джерел відображає реальну палітру педагогічного життя діаспори, уникаючи абсолютизації окремих осередків чи персоналій. Інформативність визначає потенціал джерел для реконструкції освітніх процесів, ідей та практик, тоді як принцип контекстуальності орієнтує дослідника на аналіз джерел у зв'язку з конкретними історичними, політичними та культурними обставинами їх створення.

Осмислення педагогічної діаспоріани як історико-педагогічного ресурсу, коректна наукова інтерпретація виявленого масиву поєднаних джерел-документів потребує чіткого міждисциплінарного підходу. Документознавство забезпечує аналіз форм, функцій і життєвого циклу документів; джерелознавство – методи їх критики та інтерпретації; соціальні комунікації дозволяють виявити мережі професійної взаємодії та циркуляції ідей; історія освіти формує змістовний каркас аналізу; книгознавство розкриває специфіку еміграційного книговидання; соціальна історія та історія ідей дають змогу інтегрувати педагогічну діаспоріану у ширший контекст інтелектуальної історії XX століття. Синтез цих підходів створює методологічне підґрунтя для глибокої наукової інтерпретації колекції та розкриття її повноцінного джерелознавчого потенціалу.

Потреба опрацювання документів фонду ДНПБ, виокремлення тематичних, функціональних, географічних зібрань сприятиме науковому осмисленню інтеграційних процесів, ролі і місця української освіти й педагогіки у світовому та європейському освітньому просторі. Підготовлені наукові розвідки дозволять використовувати виявлену джерельну базу для здійснення тематичних наукових студій [2], сприятиме наповненню змісту навчальних курсів з історії освіти й педагогічної думки, написанню наукових праць; уможливить якісне проведення масових науково-практичних заходів (конференцій, семінарів, круглих столів тощо), присвячених педагогічній діаспоріані. Опрацювання типізованих видань педагогічної діаспоріани бібліотечного фонду дозволить використовувати їх під час створення наукових праць (монографій, статей), навчальних та навчально-методичних посібників, лекційних курсів, методичних рекомендацій та організації масових заходів для майбутніх науковців і викладачів, поглиблення історіографії та джерел наукових робіт.

Проведена пошуково-дослідницька робота дозволила виявити видання різного виду та змісту. Умовно їх можна подати у вигляді такої класифікаційної схеми (Таблиця 2).

Таблиця 2.

Класифікація видань педагогічної діаспоріани у фонді ДНПБ

Наукові видання	Монографії Збірники наукових праць Матеріали конференцій, з'їздів, симпозіумів, засідань
Навчальні видання для дошкільної, початкової, середньої та вищої освіти	Навчальні програми та плани Конспекти Підручники Навчально-методичні посібники Хрестоматії Енциклопедії
Методичні матеріали для вчителів-предметників	
Довідкові видання	Словники Бібліографічні покажчики Каталоги
Науково-популярні видання *Літературознавчі видання* *Духовно-просвітницькі видання* *Періодичні видання* *Інформаційні, публіцистичні статті, інтерв'ю* *Епістолярні джерела*	

Подана інформація репрезентує систематизовану класифікацію джерел педагогічної діаспоріани за їх функціональним і змістовим призначенням. Вона охоплює широкий спектр видань, що відображає багатовимірність джерельної бази означеної науково-дослідної проблеми. Структурованість виявлених джерел демонструє взаємозв'язок між освітньою практикою, науковим знанням і культурно-просвітницькою діяльністю діаспори українців та прагнення зберегти свою національну самобутність і культурну ідентичність. Така класифікація джерел видань педагогічної діаспоріани створює підґрунтя для подальшого комплексного джерелознавчого аналізу й визначення ролі кожного типу джерел у дослідженні педагогічних процесів.

Дослідження педагогічної діаспоріани у фонді ДНПБ пропонує наукову новизну, яка полягає у зміщенні дослідницького фокуса з суто змістовного аналізу (історико-педагогічного чи соціологічного) на інтегрований підхід, що поєднує джерелознавчий, історико-педагогічний та інформаційно-аналітичний виміри. Розкрито змістову складову поняття бібліотечний фонд як цілісний документально-інформаційний комплекс із власною структурно-типологічною специфікою (за видами, тематикою, функціоналом), що розширює існуючі наукові парадигми та дозволяє розробити уніфіковані алгоритми атрибуції і схеми метаданих для подолання правових, технологічних і джерелознавчих викликів та інтеграції оцифрованої української спадщини до світових інформаційних систем і віртуальних дослідницьких мереж.

Висновки. Проведене дослідження дозволило вперше актуалізувати документальну спадщину педагогічної діаспоріани у фонді ДНПБ як цілісний, функціонально завершений та специфічний джерельний інформативний комплекс. На основі застосування комплексу бібліографічних, джерелознавчих та історико-педагогічних методів досягнуто поставлену мету та розкрито сутність сформульованої теми статті. Запропоновано типовидову та тематичну систематизацію виявленого документального масиву. Виділено три провідні блоки джерел: навчально-методичну літературу для суботніх і недільних шкіл українознавства (букварі, читанки, програми); фундаментальні науково-педагогічні праці та концепції провідних діячів еміграції; періодичні й офіційні видання закордонних освітянських осередків. Аргументовано специфіку наукової інтерпретації та джерелознавчої атрибуції педагогічної діаспоріани в умовах вивчення фонду бібліотеки. Доведено, що поєднання інформаційно-аналітичного та джерелознавчого підходів забезпечує не лише виявлення й каталогізацію рідкісних праць, але й реконструкцію соціокультурного та історичного контексту їх створення.

Список використаних джерел

1. Адаменко О.В. Методологія формування джерельної бази історико-педагогічного дослідження. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 15. С. 10–13.

2. Березкіна В.В. Документальна спадщина видань української діаспори у фондах відділу зарубіжної україніки. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2005. Вип. 10. С. 392–406. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001002

3. Воровка М.І. Джерельна база історико-педагогічного дослідження: поняття та специфіка. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2018. № 2 (16). С. 13-17. https://doi.org/10.32342/2522-4115-2018-16-2

4. Голубнича Л. О. Класифікація джерел педагогічної історіографії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2012. Вип. 26 (79). С. 30–38.

5. Гупан Н. Джерельна база історії педагогіки: пошук підходів до систематизації. *Рідна школа*. 2013. № 8–9. С. 67–70.

6. Добровольська В. В. Електронна бібліотека «Україніка» – унікальний інтегрований ресурс цифрової документальної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 1. С. 79-87. https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2020.205424

7. Дубровіна Л., Киридон А., Матяш І. Архіви, бібліотеки та музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 1.С. 3–10.

8. Золотухіна С.Т. Особливості використання джерельної бази в історико-педагогічних дослідженнях. *Педагогічний дискурс* : зб. наук. пр. / гол. ред. І. М. Шоробура. Хмельницький : ХГПА, 2013. Вип. 15. С. 266 – 271.

9. Калакура Я. С. Методологія історіографічного дослідження: науково-методичний посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2016. 319 с.

10. Коляда Н. Педагогічна історіографія та джерелознавство як важливі складові історико-

педагогічного дослідження. *Історико-педагогічний альманах*. 2018. № 2. С. 21-30.

11. Панасенко Е., Кучков В. Історико-педагогічне дослідження: сутність, принципи та класифікація джерельної бази. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2019. № 4(96). С. 113-125. https://doi.org/10.31865/2077-1827.4(96)2019.196190

12. Петренко О.Б. До проблеми класифікації джерельної бази історико-педагогічного дослідження. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 15. С. 536–542.

13. Рибачок О. М. Документальна спадщина як складова культурних цінностей і культурної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2017. № 2. С. 81–91.

14. Стеценко Н. М. Джерелознавство як теоретична база історико-педагогічного дослідження. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 15. С. 679-682. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2013_15_138

15. Ковальська Л.А. Поняття «документ» в історичному документознавстві. *Науковий вісник Ужгородського університету.* Серія: Історія. № 1 (44) 2021 р. С. 179-185.

References

1. Adamenko, O. V. (2013). Methodology for compiling a source base for historical and pedagogical research. Pedagogical Discourse, (15), 10–13 [in Ukrainian].

2. Berezkina, V. V. (2005). The documentary heritage of publications by the Ukrainian diaspora in the collections of the Department of Ukrainian Studies Abroad. Manuscript and Book Heritage of Ukraine, (10), 392–406. https://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001002 [in Ukrainian].

3. Vorovka, M. I. (2018). The source base for historical and pedagogical research: concept and specific features. Bulletin of Alfred Nobel University. Series “Pedagogy and Psychology”. Pedagogical Sciences, (2), 13–17. https://doi.org/10.32342/2522-4115-2018-16-2 [in Ukrainian].

4. Holubnycha, L. O. (2012a). Classification of sources in the history of pedagogy. Pedagogy of Creative Personality Development in Higher and General Education Schools, (26), 30–38 [in Ukrainian].

5. Hupan, N. (2013). The source base of the history of pedagogy: a search for approaches to systematisation. Ridna Shkola, (8–9), 67–70 [in Ukrainian].

6. Dobrovolska, V. V. (2020). The “Ukrainika” electronic library – a unique integrated resource of digital documentary heritage. Library Science. Documentation Science. Informology, (1), 79–87. https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2020.205424 [in Ukrainian].

7. Dubrovina, L., Kyrydon, A., & Matiash, I. (2017). Archives, libraries and museums – the source base of national memory and Ukraine’s cultural heritage. Library Bulletin, (1), 3–10 [in Ukrainian].

8. Zolotukhina, S. T. (2013). Features of the use of source material in historical and pedagogical research. Pedagogical Discourse, (15), 266–271 [in Ukrainian].

9. Kalakura, Ya. S. (2016). Methodology of Historiographical Research: A Scientific and Methodological Guide. VPTs “Kyivskyi universytet” [in Ukrainian].

10. Koliada, N. (2018b). Pedagogical historiography and source studies as important components of historical-pedagogical research. Historical and Pedagogical Almanac, (2), 21–30 [in Ukrainian].

11. Panasenko, E., & Kuchkov, V. (2019). Historical and pedagogical research: essence, principles and classification of the source base. Humanisation of the Educational Process, (4), 113–125. https://doi.org/10.31865/2077-1827.4(96)2019.196190 [in Ukrainian].

12. Petrenko, O. B. (2013). On the problem of classifying the source base of historical and pedagogical research. Pedagogical Discourse, (15), 536–542 [in Ukrainian].

13. Rybachok, O. M. (2017). The documentary heritage as a component of cultural values and cultural heritage. Library Science. Documentation. Informology, (2), 81–91 [in Ukrainian].

14. Stetsenko, N. M. (2013). Source studies as a theoretical basis for historical and pedagogical research. Pedagogical Discourse, (15), 679–682. http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2013_15_138 [in Ukrainian].

15. Kovalska, L. A. (2021). The concept of “document” in historical document studies. Scientific Herald of Uzhhorod University. Series: History, (1 (44)), 179–185 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.07.2026
Отримано після доопрацювання 01.09.2026
Прийнято до друку 15.09.2026
Опубліковано 29.10.2026